

11. Пастернак В.М. Християнські засади прав людини. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 35-41.
12. Ткачук І.Д. Християнські цінності як основа формування сучасної вітчизняної правової культури. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 505-508.

Лукава В.
магістрантка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ЗУНУ
Ухач В.З.

СУДОВА РЕФОРМА В УКРАЇНІ, ЯК МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕЗАПУСКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Згідно з Конституцією України судова система покликана захищати громадян, їх права та обов'язки як від неправомірних дій держави, так і від посягань інших громадян чи організацій, тому що саме правосуддя є гарантом законності, справедливості та порядку у суспільстві.

Конституції України зазначено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 5). Саме Конституція закріплює основи правосуддя в нашій країні. У ст. 124 визначено, що правосуддя в Україні здійснюється лише судами, а народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних [1].

На сьогодні окремі проблемні аспекти окресленої теми проаналізовано в працях таких науковців, як: Л. Летнянчин, М. Жушман, Т. Федоренко, С. Штогун та ін. В умовах постійного розвитку процесів державотворення, що відбуваються в Україні, питання реформування судової системи залишається вкрай актуальним.

Метою даної роботи є дослідження сучасного стану судової реформи в частині внесення змін до Конституції України.

Указом Президента України від 20 травня 2015 року було затверджено Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (далі – Стратегія). Стратегія встановлює пріоритети реформування судової влади – системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів як на рівні конституційних змін, так і на рівні впровадження першочергових невідкладних заходів, які забезпечать необхідні позитивні зрушення у функціонуванні відповідних правових інститутів [2]. Зміни, що відбулися на конституційному рівні, повинні вдосконалити норми в частині правосуддя, це можна вважати цілком реальним, тому що вони відбулися відповідно до Конституції. Це виключає в майбутньому

виникнення проблем з приводу визнання цих норм права неконституційними, що є дуже позитивним аспектом, оскільки Конституція є фундаментом, на якому будуть ґрунтуватися всі наступні нововведення, які будуть більш докладно закріплені в законах. Можна зазначити, що конституційна реформа в частині правосуддя повинна забезпечити створення незалежної судової влади, підвищити рівень професіоналізму суддів, ефективно оптимізувати систему судів, обмежити імунітет суддів, який є значно широким, забезпечити незалежність суддівської гілки влади від посадових осіб, створити ефективний механізм захисту прав та свобод людини.

Позитивним у проведенні судової реформи можна вважати перехід на трьохступеневу систему судів. Вищі спеціалізовані суди ліквідовуються, і створюється новий Верховний Суд, який виступає як суд касаційної інстанції, а в певних випадках, як суд першої або апеляційної інстанції. Оскільки перетворення вищих спеціалізованих судів в окремі ланки Верховного Суду повинно забезпечити єдність судової практики та однакове застосування законодавства, виключити можливість впливу на нього, що в свою чергу забезпечить формування широкого пласту якісної судової практики, унеможливить застосування судами нижчих інстанції однієї і тої самої норми права по-різному.

Не можна не зазначити і про реорганізацію місцевих та створення нових апеляційних судів. Цей крок також повинен удосконалити систему судів, прискорити розгляд справ, забезпечити справедливий судовий розгляд. Завдяки цьому відбудеться організаційна та фінансова оптимізація.

Важливим і дуже нагальним кроком є переатестація суддів та обрання нових на конкурсній основі. «Старі» судді, якщо вони хочуть залишитися на своїх посадах, проходять переатестацію, перевірку щодо своєї компетентності, а також подають три декларації, а саме: про свій майновий стан, про майновий стан родичів та декларацію доброчесності[3]. І лише після всіх перевірок, судді на конкурсній основі зможуть залишитися на своїх посадах.

Ще однією ланкою судової реформи є створення в Україні Вищої ради правосуддя як колегіального незалежного конституційного органу державної влади та суддівського самоврядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування доброчесного та високо професійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів [4]. Позитивним є надання цьому органу повноважень щодо звільнення суддів з посади, затримання суддів та тимчасове відсторонення, адже, як наслідок, це усуне політичну залежність суддів від парламенту.

Розглядаючи конституційні зміни щодо діяльності Конституційного Суду, необхідно зазначити й про позбавлення Конституційного Суду

України статусу єдиного органу конституційної юрисдикції та повноважень надавати офіційне тлумачення законів України (окрім Конституції України). Так, попередня редакція Конституції України містила норму, згідно якої Конституційний Суд України це єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні, який вирішує питання щодо відповідності законів та інших правових актів Конституції України й дає офіційне тлумачення Конституції України та законів України. Із прийняттям Закону України від 02.06.2016 № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (далі – Закон) Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та в передбачених цією Конституцією випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до цієї Конституції.

Точаться дискусії в науковій літературі щодо норми згідно з якою Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду (ст. 124 Конституції України). Зокрема, як зазначає С.Г. Штогун, що «конституційна норма не повинна містити терміну «може», Україна визнає або не визнає юрисдикцію цього міжнародного судового органу» [5, с. 3].

Підводячи підсумок, варто зазначити, що Закон України «Про судоустрій та статус суддів» є позитивним для нашого суспільства, а його впровадження є впевненим кроком для становлення справедливої системи судочинства в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ від 20.05.2015 № 276/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015> (дата звернення 23.10.2020 р.).
3. Летнянчин Л.І. Конституційна судова реформа: проблеми та перспективи. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3(86). С. 194–203
4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7–8. Ст. 50.
5. Штогун С.Г. Судова реформа чи косметичний ремонт системи судової влади? *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2016. № 2(14). С. 1–13.